

NOTAT

22. juni 2016

BRITISK EFTERSPIK AFHÆNGER AF STØRRELSEN PÅ SEJREN

Kontakt:

Direktør, Bjarke Møller

+45 51 56 19 15

bjm@thinkeuropa.dk

RESUME Briterne holder hele Europas skæbne i deres hænder, når de torsdag den 23. juni går til stemmeboksene for at afgøre Storbritanniens fremtid i EU. Ender det med et Leave, kan det udløse en lavine med ny nationalisme, folkeafstemninger i flere lande, og EU vil blive kastet ud i en dyb eksistentiel krise, hvor unionen kan blive tvunget til at gentænke sig selv. Den politisk-institutionelle krise vil blive forstærket af den økonomiske krise og recession, der ventes i kølvandet på et Brexit.

Omvendt kan et britisk ja til fortsat deltagelse i EU give unionen et kraftigt rygstød og være et tilbageslag for nationalistiske partier og kræfter, som i de seneste år har ført kampagne for udmeldelse eller ligefrem nedbrydning af EU.

Uanset om Remain eller Leave trækker det længste strå, afhænger efterspillet i høj grad af, hvor massiv sejren bliver. Kort sagt kan fire scenarier gøre sig gældende: nemlig hhv. stærkt eller svagt flertal til enten Leave eller Remain. Sejrens tyngde vil være helt afgørende for det videre forløb. Dertil kommer, om stemmeprocenten vil blive tilstrækkelig høj til, at man autoritativt kan sige, at sagen er endelig afgjort.

I praksis er det kun gennem en solid sejr, at den vindende blok vil opnå den fornødne autoritet til at fastlægge Storbritanniens fremtidige Europapolitik uden at skulle frygte protester eller måske ligefrem oprør fra det politiske bagland. Bliver stemmeprocenten under 50 pct., og vinder den ene blok kun en kneben sejr, vil den tabende part udfordre resultatet med argumenter om, at det store tavse flertal ikke deler opfattelse med vindersiden.

HOVEDKONKLUSIONER:

- Folkeafstemningen i Storbritannien kan få skelsættende betydning for Europas og EU's fremtid. Uanset om Remain eller Leave vinder, bliver det helt afgørende for efterspillet, om der er tale om et stort eller lille flertal.
- Kort sagt kan fire scenarier gøre sig gældende: nemlig hhv. stærkt eller svagt flertal til enten Leave eller Remain.
- Et massivt flertal for Leave vil muligvis forkorte perioden med usikkerhed og forhandlinger mellem EU og Storbritannien, fordi resultatet angiver en klar retning: ud! Til gengæld vil briterne (og EU) ende med en løsning, hvor Storbritannien står uden for det indre marked, hvilket vil få de mest negative konsekvenser for EU og Storbritannien.
- Et lille flertal for Leave vil skabe usikkerhed om det britiske udgangspunkt for de efterfølgende forhandlinger. Det kan føre til en længere periode med usikkerhed, til gengæld vil briterne være mere tilbøjelige til at søge en model, der sikrer dem fortsat adgang til det indre marked.
- Et massivt flertal for Remain vil med danske og europæiske øjne være ønskeligt, da det vil sikre ro og stabilitet. Samtidig vil det give det bedste udgangspunkt for at sætte yderligere gang i en proces med flere reformer til gavn for fællesskabet. Og det vil frigive ressourcer, så EU kan fokusere på andre udfordringer. Samtidig vil Storbritannien kunne få afgørende indflydelse på udviklingen af det europæiske fælleskab.
- Et lille flertal for Remain vil sandsynligvis også give umiddelbar ro og stabilitet i EU, men Cameron vil stå svækket, og resultatet vil heller ikke være tilstrækkeligt til at lægge låg på den betydelige interne EU-skepsis i Det Konservative Parti i Storbritannien.
- Et Brexit kan føre til en sort fredag med store aktiekursfald, spekulation imod pundet, investeringsfald og en negativ kædereaktion, der fører til en økonomisk recession i Storbritannien, som vil forplante sig til resten af fællesskabet.
- Omvendt vil et Remain udløse et kortvarigt økonomisk opsving, og et styrket pund, fordi det vil skabe stabilitet, øge tilliden og troen på fremtiden.
- Konsekvenserne er asymmetriske for Storbritannien og for EU: Storbritannien er ved et Brexit truet af marginalisering og indre opløsning, fordi de skal bruge årevis på at forhandle nye handelsaftaler, mens skotterne vil presse på for en ny folkeafstemning.
- EU er dog ikke truet af opløsning, da de store kernelande anført af Tyskland og Frankrig vil rykke tættere sammen og med nye reforminitiativer gøre alt for at forhindre flere dominobrikker i at falde.

Aldrig før har en folkeafstemning i Europa kunnet få så skelsættende betydning for EU's fremtidige udvikling som den britiske folkeafstemning den 23. juni. Hvis et flertal af briterne stemmer for at forlade EU, vil det efter alt at dømme udløse en voldsom nedtur på finansmarkederne fredag den 24. juni med et stort kursfald for pundet og aktiekursfald.

Det kan blive en brat opvågning til realiteterne. Storbritannien vil blive ramt af en økonomisk recession, der også får negative effekter på væksten i andre EU-lande, fordi usikkerheden om de fremtidige økonomiske rammevilkår vil være enorm. Ingen vil vide, hvordan det politiske nej vil blive fortolket i praksis, hvordan alternativet helt konkret vil se ud, og hvordan Storbritannien skal vikle sig ud af fællesskabet. Mens Den Europæiske Centralbank sammen med andre centralbanker i EU (og sikkert også den amerikanske) vil lave støtteopkøb for at stabilisere pundet og undgå, at uroen bliver for voldsom, vil premierminister David Cameron sandsynligvis bebude sin afgang. Det konservative regeringsparti kan blive kastet ud i en magtkamp om hans efterfølger. Londons tidligere borgmester Boris Johnson er en af dem, der her spås gode chancer.

Der er dog flere års politisk ustabilitet i vente, for en ny britisk premierminister skal først afklare, hvordan Storbritannien skal fortolke nej'et og herunder sikre sig, at der er flertal både i det konservative regeringsparti og kan hentes opbakning i House of Commons. Når artikel 50 i unionstraktaten aktiveres, og Storbritannien indleder forhandlinger med EU-27 om den kommende udtræden, vil der gå mindst et par år med at forhandle betingelserne for skilsmissen. Og siden skal man bruge 5-7 år, måske mere, på at indgå nye handelsaftaler for Storbritannien. Så lang tid tager det typisk at forhandle handelsaftaler.

EU vil ved et Brexit blive kastet ud i en dyb krise, hvor andre vigtige EU-reformdagsordener risikerer at blive parkeret i venteposition. EU-27 landenes regeringschefer skal forsøge at finde fælles fodslag, der kan holde sammen på EU og imødegå den stigende bølge af nationalistiske partier, der presser på for at følge i briternes fodspor. Vi står muligvis over for det farligste og mest skelsættende øjeblik i EU's levetid.

EU-præsidenten, Donald Tusk, har i et nyligt interview med den tyske avis Bild, udtrykt frygt for, at en Brexit i værste fald vil markere indledningen til EU's destruktion og den vestlige politiske civilisation som sådan. Andre historikere har draget sammenligninger med Romerrigets fald, og det har ikke skortet på advarsler om, hvad der er i vente, hvis det ender med et britisk farvel til EU. Man skal være varsom med at lave 1:1 historiske sammenligninger, for historien gentager sig aldrig. EU har gennem flere generationer opbygget stærke instituti-

onelle bånd, der binder medlemslandene sammen på tværs af grænserne. Den europæiske og den nationale lovgivning er viklet tæt sammen på mange områder, og det bliver en kompliceret og langtrukken affære at ændre eller erstatte over 10.000 EU-gældende love i Storbritannien.

Derfor bliver det helt udslagsgivende, hvordan EU's stats- og regeringschefer og de europæiske institutioner, herunder Kommissionen, håndterer situationen, og hvilke politiske svar de kan blive enige om.

Det vil efter alt at dømme få meget stor betydning for afstemningens efterspil, hvor stærk sejren bliver for enten Remain eller Leave. Et svagt flertal for enten det ene eller det andet vil næppe kunne lægge låg på uenighederne, da den tabende part med en vis ret kan hævde, at det lige så vel kunne være gået den anden vej. Og er stemmeprocenten lav, vil legitimiteten af folkeafstemningen være ringere, end hvis stemmeprocenten er høj. Kommer der et solidt flertal for Leave, må man forvente, at briterne vælger en løsere tilknytning til EU i fremtiden, end hvis Leave f.eks. kun vinder med 1-2 procentpoints forspring.

Omvendt vil et stort flertal for fortsat britisk EU-medlemskab virke som balsam efter flere års krisestemning og efter alt at dømme give EU-fællesskabet mere vind i sejlene. De seneste ugers meningsmålinger viser, at siderne står ultratæt. Og selv om markederne gennemgående har haft Remain som det mest sandsynlige udfald af afstemningen, kan alt reelt ske.

Nedenfor gennemgår vi konsekvenserne af de mulige udfald: hhv. stærkt eller svagt Leave eller Remain.

Scenarie 1: Stærkt Leave

Efter et stort nederlag ved folkeafstemningen, hvor Leave siden har vundet med flere procentpoint, vil den 24. juni føre til en sort fredag på valuta- og aktiemarkederne med store kursfald på både pund og aktier. Resultatet vil være et økonomisk chok som hurtigt vil forplante sig i den britiske økonomi, der sendes ud i en langvarig recession og et fald i de direkte udenlandske investeringer.

David Cameron vil straks i respekt for folkeafstemningens resultat aktivere artikel 50 i unionstraktaten, som betyder, at forhandlingerne om Storbritanniens kommende udtræden kan gå i gang. Cameron deltager den 28.-29. juni i sit sidste EU-topmøde og umiddelbart efter træder han tilbage som premierminister.

Leave-sejren vil blive udlagt som et stort nederlag til EU, og EU-samarbejdet kastes ud i sin dybeste krise nogensinde. EU-landenes økonomier vil mærke sekundære effekter af den britiske exit, og den negative vækst i Storbritannien kan også føre til en teknisk recession i euro-landene i anden halvdel af året.

Udenrigsministrene fra de seks gamle EU-kernelande, Tyskland, Frankrig, Holland, Belgien, Italien og Luxembourg holder hastemøde i weekenden efter folkeafstemningen for at komme ud med en fælles udmelding, der kan skabe stabilitet og sikkerhed om EU's fremtid. Et fransk-tysk udspil om en stærkere fælles forsvarspolitik vil blive drøftet, og de øvrige kernelande vil tilslutte sig hovedideerne. EU topmødet den 28.-29. juni vil være et krisetopmøde, hvor EU-27 landene dels skal fastlægge en forhandlingskurs i forhold til den kommende britiske exit, og dels vil indlede en dybere selvransagelse om den videre integrationsproces. Da både Tyskland og Frankrig afholder valg i 2017 vil den tyske kansler Angela Merkel og den franske præsident Francois Hollande være forsigtige med at lancere konkrete forslag til yderligere EU-integration, som kan give vind i sejlene til de hjemlige nationalistiske fra tyske AfD og Marine Le Pens Nationale Front i Frankrig.

I Storbritannien indleder de konservative en intern partikamp om at finde Camerons efterfølger, og det er ikke usandsynligt, at den fhv. Londonborgmester Boris Johnson eller justitsminister Michael Gove kan rykke ind i Downing Street no 10.

Den store Leave sejr vil angive en klar retning for de britiske forhandlinger, nemlig "ud", hvilket umiddelbart kan betyde en kortere periode med usikkerhed om, hvad briterne ønsker at opnå. Til gengæld vil det øge sandsynligheden for, at den nye konservative ledelse vil arbejde for en Brexit-model, der fører til løsrivelse fra det indre marked, så Storbritannien ikke længere er forpligtet af EU-rettens krav om fri bevægelighed for arbejdskraft.

I stedet for at gå efter en EØS-aftale efter norsk forbillede, vil Storbritannien i dette scenarie søge at få en handelsaftale, der mere vil minde om Canadas handels- og samarbejdsaftale med EU, også kaldet CETA. Forhandlingerne vil være omgærdet af stor usikkerhed om fremtidens handelsvilkår for virksomhederne, og det vil forlænge den økonomiske krise. Finansvirksomhederne i Londons City har udsigt til at miste deres finansielle pas til fri handel i hele EU, og flere store finansvirksomheder vil overveje at flytte til Frankfurt eller Paris. Britiske virksomheder vil ikke længere kunne anlægge sager om ulovlig statsstøtte og gøre brug af EU's konkurrencepolitik. Britiske firmaer vil miste

adgang til at byde på offentlige udbud i EU, og de vil opleve en række negative konsekvenser af ikke længere at være en del af det indre marked.

Forhandlingerne vil binde store ressourcer i den britiske centraladministration, når tusindvis af EU-love - der i dag er en integreret del af det britiske regelværk og retspraksis - skal afvikles, omskrives eller erstattes af nye britiske love. Den skotske, walisiske og nordirske selvstyreafstale skal skrives om, da de allerede i dag indeholder EU-regler og rettigheder, og det giver de skotske nationalister et stærkt kort at spille, når de kræver en ny folkeafstemning om skotsk selvstændighed og fortsat skotsk medlemskab af EU.

Nationalister i UK og andre EU-lande vil sætte yderligere tryk på deres kampagner med krav om genforhandling, exit og opgør med EU. Det kan udløse en dominoeffekt i Frankrig, Holland og Danmark, der kan blive de næste svage led i kæden, men regeringsbærende partier vil søge at modsætte sig kravet med henvisning til de stærke økonomiske interesser i fortsat medlemskab.

EU's planlagte reformer for bl.a. indre marked for digitalisering og energiunion kan ende med et meget lavere ambitionsniveau, da Europa-Kommissionen og Ministerrådet i de næste par år vil bruge store ressourcer på exitforhandlingerne med Storbritannien.

Den liberale blok vil miste sit blokerende mindretal i Ministerrådet, og medlemslande med ønsker om mere protektionistisk handelspolitik vil komme til at stå stærkere. TTIP vil blive skrottet, da der både i Frankrig og Tyskland er en stærk opposition imod handelsaftalen med USA, og regeringscheferne tør ikke løbe risikoen for at puste yderligere til de EU-skeptiske lag i befolkningen.

Forhandlingerne om en reform af den fælles asyl- og indvandringspolitik fortsætter, og sommerens flygtningestrøm over Middelhavet får EU-landene til at drøfte en udbygning af Operation Sophia i Middelhavet og en militær fredsskabende operation i Libyen for at dæmme op for den stigende flygtningestrøm fra den libyske kyst. EU er dog svækket rent militært, da den største militære magt, Storbritannien, er på vej ud, og der skal bl.a. findes et andet land til at lede EU's militære operation imod pirateriet ud for Somalias kyst, som hidtil har været ledet af Storbritannien. EU's forsvarspolitiske samarbejde skal omorganiseres, og i forsvarskredse er der bekymring for, at Ruslands præsident Putin kan finde på at teste EU-landenes sammenhold i Ukraine-krisen eller vil fremsætte nye territoriale krav i andre tidligere sovjetrepublikker, der kan føre til splittelse i fællesskabet.

Storbritannien indleder exit fra Europol, der skal finde ny chef i stedet for Rob Wainwright, men Europol vil udbygge sin indsats imod organiseret kriminalitet. Kampen mod menneskesmugling og terrorisme vil også i stigende grad blive koordineret via Europol, der via informationsdeling og dataanalyser får en nøgleposition i efterforskningsarbejdet. Den britiske exit fra Europol fører til drøftelser om briterne kan få en tredjelandsaftale med Europol, sådan som Norge allerede har det. Der er risiko for at disse forhandlinger om en britisk tredjelandsaftale vil føre til et par års forsinkelse af Danmarks arbejde for at få en fordelagtig tredjelandsaftale med Europol.

Scenarie 2: Svagt Leave

Et snævert flertal af den britiske befolkning stemmer Leave, og det skaber usikkerhed om, hvilket nej-alternativ vælgerne egentlig foretrækker, da der kun var et snævert flertal, og meningerne var delte i Leave-kampagnen. David Cameron erkender dog sit nederlag og efter pres fra fremtrædende konservative Leave-politikere, vælger han at træde tilbage som premierminister og overlade tøjlerne til en anden.

Cameron vil dog undlade at aktivere artikel 50 i unionstraktaten, der vil åbne udtrædelsesforhandlingerne, men overlade spørgsmålet til sine efterfølgere. Der udbryder magtkamp i det konservative parti om, hvem der skal efterfølge Cameron. De fremtrædende Leave-politikere vil kæmpe om magten i partiet, og usikkerheden om, hvilken model Storbritannien vil gå efter at f å med EU, vil trække ud.

Storbritannien bliver imens ramt af et økonomisk chok, der fører til en langvarig recession og finansiel uro, der spreder sig til resten af EU. Pundet falder markant, de direkte udenlandske investeringer dykker, lønningerne og boligpriserne vil komme under et nedadgående pres i takt med, at vækstkrise slår igennem i økonomien.

Der vil blive stillet spørgsmål ved, hvilket af nej-alternativerne vælgerne egentlig foretrækker, og det svage Leave-flertal gør, at vælgerne sidder tilbage med en fornemmelse af, at folkeafstemningen lige så vel kunne være gået den anden vej og endt med et Remain. Den svækkede legitimitet fører også til en svagere og mere nølende Brexit, end hvis det var blevet et stort Leave-flertal. I dette scenarie øges sandsynligheden for, at flertallet i House of Commons vil presse på for norsk model med EØS-lignende medlemskab med fuld adgang til det indre marked, men ledende konservative Leave-politikere vil kæmpe for at få

undtagelser ift. EU's krav om fri bevægelighed. Den åbne politiske uenighed kan føre til, at der udskrives parlamentsvalg i løbet af efteråret, for at give den britiske regering et solidt mandat til at forhandle med EU-27.

Efter valget forsøger den nyvalgte premierminister – det kan meget vel være Boris Johnson – at få en genforhandling af Camerons EU-aftale med løfter om, at han kan sikre en meget bedre aftale, og det vil ske med løfter om, at han er parat til at afholde en ny folkeafstemning, hvis EU-partnerne giver substantielle indrømmelser, herunder på arbejdskraftens frie bevægelighed. Tilbuddet afvises dog af EU's kernelande, da de ikke ønsker at blive viklet ind i nye langtrukne forhandlinger, der i sidste ende risikerer at føre til nye smertefulde nederlag ved en folkeafstemning. De ønsker at statuere et eksempel om, at medlemmer af EU også må bære konsekvenserne af deres valg. EU kan ikke holde til at fremstå som en svag union, hvor det ikke har konsekvenser at stemme nej, og medlemslande får frit spil til at presse citronen en ekstra gang efter folkeafstemninger.

Den britiske premierminister vælger derfor at aktivere artikel 50 i unionstraktaten, hvor efter der er to år til at afslutte forhandlingerne om udtræden af fællesskabet. Britiske embedsmænd kommer på den største og vanskeligste opgave nogensinde, hvor de under stort tidspres skal behandle, ændre, forkaste eller revidere tusindvis af EU-relaterede love, der er indføjet i den britiske retspraksis og regelværk. Det er dog et stort problem, at EU-lovgivning er en integreret del af de skotske, de walisiske og nordirske selvstyre-aftaler, og Skotlands nationalistiske regering vil udnytte det til at forlange en ny folkeafstemning om skotsk selvstændighed for at bevare den tilknytning til EU, som skotterne er varme tilhængere af.

Nederlaget for Remain-siden ved folkeafstemningen kan ikke undgå at udløse en større selvransagelse i EU-landene. Det er den tredje folkeafstemning på stribet – efter den danske i december og den hollandske her i foråret – hvor fællesskabet er kommet ud som taber. EU må erkende, at unionen har et større tillidsproblem, der skal adresseres.

Nationalister i andre EU-lande vil presse på for at få in/out afstemning som UK, men kun i begrænset omfang lykkes med det, da etablerede partier vil modsætte sig. Med henvisning til, at UK-afstemning kunne være gået begge veje, og at man ikke skal gamble med medlemskabet, vil de i stedet forsøge at imødekomme vælgerens skepsis med nye reformer i EU, der har folkelig accept.

EU-27 vil lave en ekstra indsats for at genoprette tilliden til fællesskabet: Det fører til en større reform af fælles asyl- og indvandringspolitik og en revision af Schengen-reglerne, så der sikres en mere effektiv ydre grænsekontrol. I forbindelse med efterårets forhandlinger om Mobilitetspakken giver Kommissionen store indrømmelser til de lande, der ønsker nationale nødbremser i forhold til arbejdskraftens frie bevægelighed og deres ret til at trække på velfærdsydelse, hvorfor mulighederne for at indføre skrappe optjeningskrav bliver aftalt. Reformen for indre marked for digitalisering og energiunion vil blive gennemført i et håb om, at det kan kickstarte væksten i Europa, men de britiske exitforhandlinger betyder, at den økonomiske krise spreder sig i fællesskabet, med stor nervøsitet om fremtidens handelsvilkår.

Frankrig og Tyskland fremlægger forslag til en stærkere forsvarspolitik og et militært samarbejde med fælles operativ kommando, og Tyskland stiller sig til rådighed for tage et større ansvar i forbindelse med EU's fælles fredsskabende operationer i tredjelande.

Scenarie 3: Stærkt Remain

I dette scenarie får premierminister David Cameron en overbevisende sejr med et flertal på over 55 pct. af stemmerne. Det vil berolige markederne og aflive flere måneders nervøsitet og usikkerhed. Pundet vil blive kraftig styrket og udskudte investeringer i økonomien vil blive aktiveret, hvilket giver et kortvarigt boost til væksten.

Cameron vil med sejren have fået et kraftigt politisk rygstød, og han udnytter situationen til at lave en ministerrokade. Han samler sine loyale støtter på de centrale ministerposter og samtidig tilbydes nogle af de fremtrædende Leave-politikere, som bl.a. Boris Johnson, mindre ministerposter såsom bl.a. transportministeriet, hvor de kan holdes fuldt beskæftiget med andre spørgsmål end EU-sagen.

Cameron får gennemført sin aftale med EU-landene om indeksering af børnechecken, den sociale nødbremse, har derfor mandat til at føre en mere aktiv EU-politik, og han vil komme styrket til EU-topmødet d. 28.-29. juni. Og EU-partnerne vil være lettede over resultatet, der kan blive et vendepunkt efter flere års stigende EU-skepsis med fremgang for nationalister. Nationalister i UK og andre EU-lande vil midlertidigt blive svækket efter den overbevisende Remain-sejr, og de vil være under pres for at reorganisere sig. Det er tvivlsomt, at de vil få

held til at presse andre medlemslande til at holde folkeafstemninger om EU-medlemsskabet.

Tilslutningen til EU vil blive styrket, og samarbejdet vil få større medvind i befolkningen. Pro-europæiske partier og politikere rundt omkring i Europa vil tilskyndet af den solide sejr til Remain i Storbritannien føle sig tilskyndet til at engagere sig mere i Europa-debatten med flere positive historier, om de områder, hvor EU gør en forskel.

EU vil institutionelt dog have flere slutmål, fordi briterne ikke længere er forpligtet til at gå med i stadig tættere union. Der må en større grad af lydhørhed og fleksibilitet i EU-systemet, men yderligere integration i EU vil ske i flere hastigheder, blive mere fleksibel og være præget af variabel geometri, hvor enkelte medlemslande kan tage forbehold.

EU-partnerne vil arbejde for at bringe Storbritannien tættere på hjertet af unionen, og briterne kan bl.a. få en central rolle i slutspillet om etablering af det indre digitale marked og et indre marked for energi. Briterne kan også være med til at præge efterårets forhandlinger om Europa-Kommissionens mobilitetspakke om arbejdskraftens frie bevægelighed. Cameron vil benytte sin nyvundne position til at udøve markant indflydelse på mobilitetspakken. Den kan måske først endeligt forhandles på plads under det britiske EU-formandsskab i første halvår af 2017.

EU vil samtidig sætte ekstra pres på for at få TTIP-aftale med USA, der er en sag, som virkelig optager Storbritannien, men den vil ikke kunne færdigforhandles før efter USA præsidentvalg, og den nye præsident har indtaget sit embede. Det giver Cameron mulighed for at afslutte forhandlingerne under det britiske EU-formandsskab.

Scenarie 3 – Svagt Remain

I dette scenarie sikrer premierminister David Cameron sig en tæt Remain-sejr efter en stærk slutspurt. Han vil fortsætte som premierminister og forsøge at samle sit parti, men hans autoritet som leder er dog svækket, da hans store gambling på et solidt ja-flertal var meget tæt fra at gå galt. Resultatet vil ikke lægge låg på den betydelige EU-skepsis internt i det konservative parti og i det britiske samfund som sådan, og den EU-kritiske retorik fra politikere og i medierne vil efter alt at dømme blive aktiveret mange gange i de kommende år.

I dette scenarie er det ikke sandsynligt, at andre EU-landes regeringer vil lægge op til in/out-folkeafstemninger efter Camerons opskrift. De regeringsbærende partier i andre EU-lande har set, hvor stor risiko der er for at tabe den slags folkeafstemninger, og hvor let debatten kan blive afsporet og komme til at handle om alt mulig andet. Nationalister i UK og andre EU-lande vil ikke desto mindre søge at fortsætte deres EU-kritiske kampagne, fordi det var lige ved og næsten, men de vil stå svækkede tilbage efter nederlaget i Storbritannien.

De kortsigtede økonomiske effekter af et britisk Remain vil blive mærkbare. Pundet vil genvinde sin styrke efter at være faldet med over 10 pct. på valuta-markedet op til folkeafstemningen, tilliden til britisk økonomi vil vokse, og de direkte udenlandske investeringer, der har været i venteposition, vil vende tilbage med kortvarigt positive effekter til gavn for vækst og beskæftigelse.

Camerons aftale med EU om indeksering af børnechecken vil blive gennemført til gavn også for andre medlemslande som Danmark, og UK vil fremover få mulighed for at trække i nødbremsen, hvis vandrende arbejdstagere fra andre EU-lande i stort omfang gør krav på de særlige *in-work benefits*. Storbritannien kan i alliance med andre EU-lande gøre sin indflydelse gældende i forhold til den mobilitetspakke for vandrende arbejdstageres adgang til velfærdsydelser, som Europa-Kommissionen forbereder til efteråret. En reform på dette punkt kan være med til at bringe briterne tættere på fællesskabet.

EU-landene vil være optaget af at tage initiativer, der kan skabe forsoning til den splittede britiske offentlighed og imødekomme de britiske bekymringer. Kommissionen vil i efteråret sætte ekstra pres på de planlagte reformer for et digitalt indre marked og et indre energimarked. Samtidig søsættes initiativer for *Better Regulation*, hvor EU fokuserer på de store sager, men gør mindre på de små sager og overlader mere til medlemslandene. Der må også ventes nye initiativer indenfor EU-samarbejdet for retslige og indre anliggender, der vil styrke Europols beføjelser, intensivere datadeling og operativ indsats mod organiseret kriminalitet og terrorisme.

Mere *homeland security* i EU er en sag, som briterne vil bakke op om, og Europol får en nøglerolle i deling af informationer og koordination af indsatsen i forhold organiseret kriminalitet, terrorisme og menneskesmuglere. I forbindelse med EU's topmøde ventes Frankrig og Tyskland at præsentere forslag til, hvordan man kan styrke EU's forsvarspolitiske samarbejde, men der er grænser for, hvor langt man kan og vil gå, da briterne er modstandere af en fælles operativ kommando.